

Húsvét ünnepe után 2. vasárnap (Misericordia Domini)

► 1Pt 2,20b–25

A tévelygő juh nem tudja megtalálni önmagát

A vasárnap jellege

Misericordia Domini vasárnapjának témáját a Pröhle-féle *Agenda* „A pásztorolt gyülekezet” gondolatával írja le, a *Liturgikus könyv* pedig így fogalmazza meg: „Jó pásztorként a halálból az örök életre vezet.” Az ógyházi perikópa evangéliumi szakaszának kapcsán „a jó Pásztor vasárnapjaként” tekintünk erre az ünnepre. Húsvét ünnepét követően ezen a vasárnapon a megmentésünkért az életét is odaadó Krisztust, feltámadt, élő Urunkat hirdethetjük, a szenvedő pásztort – a nyájának.

A textusról

Péter első levele címzése szerint a Kis-Ázsiában szétszórtságban (διασπορα) élő keresztényeknek szól. Sajátossága, hogy az általános figyelmeztetések után először a szolgákat (οἱ κέτης) szólítja meg. Olyan szolgákról van szó, akik a ház népéhez tartoznak (οἱ κία τό), a ház rabszolgái, de általánosan is rabszolgákat jelöl a kifejezés. Olyan ke-

resztényekhez szól tehát a levél, akik közül sokan általában véve nem birtokolhatják önmagukat, meg vannak fosztva a szabad élet sokféle lehetőségétől, miközben keresztényként a reménységüket, megpróbált hitüket, „*amely sokkal értékesebb a veszendő, de tűzben kipróbált aranynál*” (1Pt 1,7), mégsem veheti el senki. Szolgák és rabszolgák, akik számára Krisztus és az ő egyháza a megváltott ember szabadságának tere, és akiknek a levél írója útmutatást ad, hogyan szenvedjék el a fájdalmas hétköznapi és a Krisztustól kapott megváltottság és szabadulás ajándékának feszültségét.

A mégis a jót cselekedve szenvedést tűrő szolgálga magatartását az ἀγαθοποιέω ige fejezi ki, amely felhívja a figyelmet Krisztus szenvedésének mozzanataira is, amelyeket a következő versekben felcsendülő Krisztus-himnusz sorol fel.

Az „elhívattatok” (ἐκλήθητε) szó a καλέω ige aorisztosz alakjaként az elhívást, meghívást elvégzettnek, megtörténtnek hirdeti.

Krisztus példát adott nekünk és hagyományozott ránk. A ὑπογραμμός kifejezés az írás tanulásának olyan eszközét ábrázolja, amelyen a taní-

tó előre leírja a lemásolandó betűt, szöveget, és ha a másoló elbizonytalanodik, akkor csak rátekin, és tovább követheti a mintát.

A 25. versben a gondviselőnek fordított kifejezés az ἐπίσκοπος, amely ebben a kontextusban Krisztusra mint a lelkek vigyázójára mutat.

A perikópa megértése

A 2,22–25 szakaszban a Krisztus-himnusz a le-
vél keletkezésének idejében már kész forma volt,
amely tömören összefoglalta az evangéliumot
(REUSS 1999, 155. o.). A himnusz Ézs 53-at idézi
(Ézs 53,5–7,9). Az Ebed Jahve-éneknek ez a pár-
huzama azt mutatja, hogy már a korai egyház is
Jézusra vonatkozóan értette ezt a prófécia-
t (SEETHALER 1998, 33. o.).

Összekapcsolható az ἀγαθοποιέω ige a Mt
5,9-ben elhangzó ἐρηνοποιοί főnévvel, a *jót cse-
lekvés* igéje a *békességet cselekvőkkel*. Ezenfelül a
tűrés kontextusában ez a két szó az *egymás terhé-
nek hordozásával* (Gal 6,2) is összefüggésbe hoz-
ható. Elgondolkodtató egy olyan világ, amelyben
ez a négy kifejezés legalább a keresztények részé-
ről, legalább a testvéri közösségben általánosan
érvényesülne.

A szenvedést jellemzően nem értjük, és Isten
gondolata sem egyértelmű, amikor szenvedést kell
elviselnünk – hacsak nem vesszük magunkhoz az
ítélkezés jogát, és Isten ítéletét fogalmazzuk meg a
magunk vagy mások szenvedésére nézve.

Kérdés lehet, hogy ki mit él meg szenvedés-
ként. „Az ember azt nevezi szenvedésnek, amit a
világ annak tart.” (CAIRNS-LENGYEL 2007, 153. o.)
A tűrőképeséssel összefüggésbe hozzuk a min-
dennapokban, hogyha valaki nem tartja szenvedés-
nek azt, amit egy másik ember annak él meg.
A szenvedésről ugyanakkor mindenképpen el-
mondható, hogy a Szentírásban mindig össze-
kapcsolódik a reménységgel. „Reménykedünk Is-
tenben, aki a szenvedésben is megmentő szere-
tetével érvényesíti akarátát.” (REUSS 1999, 155. o.)

Igehirdetési vázlat

1. Lehet, hogy olyan gyülekezetnek prédikálunk,
akik között nem mindenki számára érthető már a
pásztor és a nyáj képe Krisztusra és népére vonat-
kozóan. A Szentírás ezzel a példával és példázattal
a ráutaltság és a gondoskodó őrzés jelentőségét fe-
jezi ki. Ez a két jellemző a 2,25-ben is megjelenik.

A személyes megszólítottságot, megérintő-
dést segítheti, ha rámutatunk arra, hogy bár nem
élünk az ókorban vagy egy kifejezetten szolgálát,
rabszolgákat kategorizáló társadalomban, mi ma-
gunk is szolgák vagyunk: vagy Istené, vagy valami
másé. Beleviheti a hallgatókat a szövegbe akár az
a kérdés is, hogy vajon mi ural minket, ami miatt
nem vagyunk igazán szabadok, mi birtokol. Vagy
ki ural és ki birtokol? Megéljük-e a szabadságunkat
Isten népének tagjaként? A mindennapi rab-
ságainktól eljuthatunk a bűn és a halál rabságá-
nak állapotához, amelyből Krisztus megszabadít-
ott szenvedése és halála által. Keresztységünk által
lettünk részesei halálának és feltámadásának. Ve-
le és benne új életre támad(t)unk fel. Olyan életre
és szabadságra, amelyben arról is másképp gon-
dolkodhatunk, ami fájdalmat és szenvedést okoz
nekünk. Ez az új élet és szabadság hat a gondola-
tinkra és érzéseinkre: erősít az, amit Krisztus a
szenvedése által szerzett nekünk.

2. Jézus szenvedése, halála és feltámadá-
sa alapjaiban változtatja meg az övéi életét: sza-
badulást szerzett bűneinkből, új életet adott, és
meggyógyított (REUSS 1999, 155. o.). Mintha a
mindennapjainkban sokan nem élnének ebből a
szabadságból, még ha ismerik is mint tény, in-
formációt. Mintha a világ által megszabott nor-
ma is szolgájává tenne, uralna, miközben nem en-
gedi, hogy felismerjük és átérezzük azt az egész-
ségünket és épségünket, amit megváltottságunk
jelent. Mintha Jézus sebei kezelést jelentenének
számunkra, amikor elbukunk, mintha csak kötö-
zésre mehetnénk hozzá. Pedig meghaltunk a bűn-
nek, és meggyógyult az életünk, ha hisszük őt és
az ő megváltó szeretetét. Mert a keresztény ember

minden korlátozottsága ellenére is fel van szabadítva (DOERNE 1952, 117. o.). Ebben a szabadságban Jézus példáját követve tűrheti azt, ami bántja, és közben teheti a jót. Az ilyen élet is evangéliumhirdetés.

3. A szenvedő Jézus ártatlan, és nem hagyja el a száját álnokság. Nem viszonzza rosszal a gyalázást, a rosszat. Mindez az emberről nem, illetve kevésbé mondható el, holott a levélíró szerint erre hívtunk el. Jézus példát adott, hogy az ő nyomát kövessük. A ὑπογραμμός kifejezés beszéde-sebb annál, mintsem hogy csak a „példa” kifejezésre fordítsuk. Eszembe jut az első osztályosok táblája: az új betűt a tanítónő piros krétával írja félméteres nagyságban a táblára, és kis tanítványai fehér krétával követik a vonalat. A gyermek talán még nem is tudja, mi az, amit másol, aminek a vonalát követi. Jellemzően mi sem tudjuk a szenvedés pontos értelmét, nem tudjuk, hova vezet. Textusunk arra biztat, hogy bízzunk Jézusban, és kövessük az ő példáját. Közben nem vagyunk egyedül, és vigyázó szemeivel ügyel ránk, ügyeli mozdulatunkat, igyekezetünket. A lábnyoma, amelybe léphetünk, már kialakított ösvény, amelyen ő ment végig először. Az irányt, a célját, a végét nem kell feltétlenül ismernünk ahhoz, hogy haladhassunk rajta.

A mai ember ugyanakkor inkább változtat, mintsem hogy tűrné a szenvedést. A diszkomfortból akkor is kilép, ha ezzel ő maga is szenvedést okoz. Akkor is kilép, ha nem elmúlik általa a szenvedése, hanem csak megváltozik, de marad a fájdalom. Ez is a jó Pásztor bárányainak tévelygése. A tévelygő juh pedig nem tudja megtalálni önmagát.

4. A pásztor viszont csak nyájával együtt értelmezhető (BENCZÚR 1966, 183. o.). Jézus ezzel együtt vállalja, hogy a jó Pásztorként azonosítsa magát számunkra. Ha a nyájához tartozom, akkor is az övé vagyok, amikor éppen eltévedtem. Nem vagyok egyedül. Ügyelve, őrizve figyel tehát, és nagy szeretettel, gondoskodással tartja rajtunk a szemét.

Az ő nyájában pedig az ő példája a norma és a normális, az igazság: nem viszonzni a rosszat rosszal, hanem tűrni, és közben a jót tenni. Utánunk jön, megkeres és megtalál, és a vállára vesz – megbocsát, ismét újat teremt az életemben –, de ne mocorogjunk és rugódozzunk nagyon a vállán, mintha még onnan is máshová kíváncsoznánk.

További javaslatok az istentisztelethez

Énekek

EÉ 334, 261, 438; ZÉ 47

Lekciók

Jn 10,11–16; Ez 34,10–16.31

Illusztrációk

VERS

Reményik Sándor: *Ne próbálj!* (részlet)

[...] ígyen könyörgök Hozzád:

Ne próbálj engemet!

Tudom, hogy vannak választottjaid,

Akiket szentté finomít a bánat,

Akiket hőssé edz a szenvedés,

Akik áldják és magasztalják

Süvöltő ostorod,

Mert minden csapás nyereség nekik.

Reményik Sándor: *Nincsen levél* (részlet)

Suhantam sok-sok kedves portán által,

Mindenkinél jártam, kit szeretek.

Fogadtak zordon gladiátor-arcok,

Méla mosolyok, vagy kisírt szemek,

És mindenfelé több bánatot leltem,

Mint amiről sejtelmem lehetett.

Mert mindenkinek több, nagyobb a gondja,

Égőbb keresztje, semhogy azt kimondja,

S én úgy akartam lenni akkor éjjel
Mindenikük Cyrenei Simonja...

József Attila: *Nem tudunk élni* (részlet)

Bennem betöltetlen szomorúság tátong
S gizgazzal benőve minden istenoltár.
Hajh, vágyak anyja, de mostoha voltál.

Ady Endre: *Jön az Isten* (részlet)

Az arcát még titkolja, rejt,
De Nap-szemét nagy száanalommal
Most már sokszor rajtam felejt.
És hogyha néha-néha győzők,
Ő járt, az Isten járt előttem,
Kivonta kardját, megelőzött.

TÖRTÉNET

Ült a kemény kórházi széken. Az ágy matraca magasan volt. Mindig segítenie kellett a gyermekének, amikor le akart szállni az ágyából. A gyermek most aludt. Csak a paplanon keresztül érintette meg gyöngéden, a lábszárán volt a keze. Olyan kicsi volt abban a nagy ágyban.

Már három hete bent voltak. Azt mondta a kezelőorvos, hogy holnap hazamehetnek. Most azon tűnődött, hogy is kérdezhetette meg az orvostól olyan hirtelen kimondva: Miért? Hiszen semmivel sincs jobban a gyermek, mint akkor, amikor bekerültek. Magas, négyéves gyerek, és tizenhat kiló. Kiáll a medencecsonthoz, annyira lefogyott. És sápadtfehér. És sírva mondogatja, mint egy mantrát: nem fog elmúlni, sohasem fog elmúlni...

Ebben a három hétben valami eltörött benne mint felnőttben, mint szülőben. Nem tud javítani a gyermeke állapotán. Itt van, jelen van. A gyermekének ez vigasztalás és erő. Ő pedig segít, amiben tud – leszállni az ágyról, enni, mosakodni, lenyelni azt a hatalmas pirulát naponta háromszor, elviselni a nővértanoncokat, amikor csoportosan fi-

gyelik a kiszolgáltatottságát vizsgálatok közben... Azt mondják, alig van ilyen kicsi gyerek az országban, aki ebben a betegségben szenvedne.

Ebben a három hétben valami megnőtt a hívő lelkében, miközben gyermeke szenvedését nézte. Az, hogy ezt Isten nem akarhatja. Ezt, hogy ez a kicsi gyermek, s az sok másik, ennyire szenvedjen, ez nem lehet az Isten akarata. Hogy majd ebből is előhozzon valami jót, az ott rejlik a hatalmában. De ezt... ezt így nem akarhatja.

A folyosó végén van egy ajtó. Egy csukott ajtó. Az eltelt három hét minden napján hála van a szívében, amikor arra az ajtóra néz. Hála és kiáltó imádság. Hála azért, hogy ők nem az ajtó mögött vannak. Kiáltó imádság azokért, akiknek át kell menni még azon az ajtón is. Ott van a gyermekonkológiai osztály.

Felhasznált irodalom

- BENCZÚR László 1966. Húsvét utáni 2. vasárnap. 1Pt 2,21–25. *Lelkipásztor*, 41. évf. 3. sz. 182–184. o.
- CAIRNS-LENGYEL Henriette 2007. Húsvét ünnepe után 2. vasárnap. 1Pt 2,21–25. *Lelkipásztor*, 82. évf. 4. sz. 152–154. o.
- DOERNE, Martin 1952. Húsvét utáni második vasárnap. 1Pt 2,21–25. *Lelkipásztor*, 27. évf. 4. sz. 117–119. o. (M. Doerne után: Furcht ist nicht in der Liebe. „II. kiadás, Berlin, 1950 után”.)
- JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.
- PINTÉR Károly 1990. Húsvét utáni 2. vasárnap. 1Pt 2,21–25. *Lelkipásztor*, 65. évf. 4. sz. 133. o.
- REUSS András 1999. Húsvét utáni 2. vasárnap. 1Pt 2,21–25. *Lelkipásztor*, 74. évf. 4. sz. 154–156. o.
- SEETHALER, Paula-Angelika 1998. 1. és 2. *Péter-levél. Júdás-levél*. Ford. Kocsis Imre. Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest.
- TARJÁNI Gyula 1947. Misericordias Domini vasárnap. *Lelkipásztor*, 22. évf. 4. sz. 113–114. o.
- VARGA Zsigmond J. 1996. *Újszövetségi görög-magyar szótár*. Kálvin Kiadó, Budapest.

■ SIMON RÉKA